

אוגוסט - ספטמבר 2012, ירחון מס' 113

מבט הרשות

דעתון לענייני כלכלה וחברה*

פתח דבר

מילות סיום אופטימיות.

מאמרים וסקירות

עדכונים כלכליים, אוקטובר 2012: הכלכלה והבחירות הקרבות...

מבט אל העולם

עובדים מהגרים.

בטיחות וגיהות

הזדקנות פעילה – היתרונות של ניהול גיל בקרב העובדים.

חוק ומשפט

1. העברת עובד בחברה למתן שירותים, אב חד הורי, לעבודה מרוחקת ממקום עבודתו מהווה הרעת תנאים ומזכה בפיצויי פיטורים.
2. מניעה מעובדת שיצאה לחופשת לידה לשוב לעבודתה, באותו מקום עבודה, מהווה פיטורים שלא כדין בתקופה המוגנת.
3. עובדת בהריון שפוטרה שלא כדין מאחר וביקשה לא לעשן לידה זכאית לפיצויי פיטורים.
4. חדש בחקיקה: תקנות חדשות להגברת האכיפה של דיני העבודה (הפחתה של סכום העיצום הכספי) התשע"ב - 2012.

אינדיקטורים כלכליים על מצב המשק

- (1) מדד המחירים לצרכן; (2) ריבית בנק ישראל וריבית החובה במשק; (3) שכר ממוצע למשרות שכיר; (4) תעסוקה ואבטלה.

מידע שימושי

1. שכר המינימום החל ב- 1 באוקטובר 2012.
2. שינוי שיעור המע"מ החל ב- 1 בספטמבר 2012.
3. החוק לצמצום הגירעון (שינוי במדרגות המס לשנת 2013).
4. הגדלת הטבות המס עבור תרומות.
5. תיקון חוק הביטוח הלאומי – תקופת האכשרה המזכה בדמי אבטלה.

* הופק על ידי האגף לכלכלה ולחברה, ההסתדרות הכללית החדשה

פתח דבר**מילות סיום אופטימיות**

מזה כעשור מפיק האגף לכלכלה ולחברה בהסתדרות את הירחון "מבט הרשות" – דעתון בענייני כלכלה וחברה – לשביעות רצונם של מאות קוראים, חלקם העיקרי אנשי איגודים מקצועיים, וחלקם האחר אנשי מקצוע ומנהלים בכירים במשק הפרטי והציבורי.

זהו הגיליון האחרון של הירחון במתכונתו הנוכחית, ואולי אף בכלל.

שינויים ארגוניים שחלים בימים אלה על האגף לכלכלה ולחברה, עם פרישתו לגימלאות של יו"ר האגף עו"ד אפרים זילוני, מביאים לסיום פרק זה בעבודת האגף, שהיווה בין היתר גם כלי להסברה כלכלית- חברתית של ההסתדרות, אך מפנים קרוב לוודאי מקום ליוזמות חדשות בתחומים אלה.

אנחנו מודים לכל אלה שלקחו חלק בכתיבת "מבט הרשות" ובהפקתו והתמידו במלאכה תקופה כה ארוכה, לקוראינו הנאמנים וגם למזדמנים, וגם לאלו מבית שסייעו ותמכו.

הרצון להביע דעות מקצועיות בענייני השעה, להציע חלופות מחשבתיות בסוגיות חשובות שעל סדר היום הכלכלי חברתי, ולספק מידע שימושי לאנשי העשייה, ימשיך להנחות את עבודתנו גם בעתיד.

בברכה,

שגיא ינקו
מנהל האגף

מאמרים וסקירות

עדכונים כלכליים, אוקטובר 2012: הכלכלה והבחירות הקרבות...

סקר הכנסות 2011 – העילות למחאה החברתית שהייתה בעיני עומדות...

לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שפורסמו בסקר הכנסות 2011, ההכנסה הכספית ברוטו (מכל מקורות ההכנסה, עבודה, הון, תמיכות וקצבאות) למשק בית שבראשו עומד שכיר ירדה ריאלית בשנת 2011 לעומת 2010 ב-2.4%, והיא בממוצע 16,850 ₪ לחודש. הרעה זו במצבם של השכירים מתרחשת על רקע אי שוויון גדול ומתמשך בחלוקת ההכנסות במשק, שהוא מהגדולים בקרב מדינות ה-OECD. נתונים אלה מהווים נקודות תורפה רציניות של הכלכלה הישראלית, והממשלה הנוכחית לא הייתה מספיק ממוקדת בטיפולם. סביר להניח שהציבור יאמר את דברו בסוגיות אלו בבחירות הקרובות, והמפלגות "החברתיות" עשויות ליהנות מכך.

סקר הוצאות משקי הבית 2011 – הנטל גדל, וכך גם התקשורת החברתית הממוחשבת...

ההוצאה החודשית הממוצעת למשק בית הייתה כ-13,970 ₪, ללא שינוי ריאלי בהשוואה לשנת 2011. היות שההכנסה הממוצעת למשק בית ירדה ריאלית בשנת 2011 (ראו סקרי ההכנסות דלעיל) הנטל הכלכלי על משקי הבית גדל במהלך השנה, כאשר סעיף הדיור היווה גורם נכבד בו (רבע מכלל ההוצאות). במובן זה, העילה המרכזית למחאה החברתית שהייתה בקיץ 2011 בעיני עומדת. ממצאי הסקר מעלים נקודה נוספת מעניינת, והיא קשורה לשיעור הבעלות על מחשבים של משקי הבית, המגיע לכ-80%. אפשר לראות בכך פוטנציאל לקיומה של רשת תקשורת חברתית חלופית לאמצעי התקשורת הרגילים, רשת שאף ארגון חברתי או פוליטי שחפץ חיים לא יכול להרשות לעצמו להתעלם ממנה. בטח לא לפני הבחירות לכנסת.

נתונים לרגל יום הקשיש 2012 – מגזר הולך וגדל בנפשות ובחשיבות חברתית....

אוכלוסיית בני ה-65 ומעלה מונה בימים אלה כ-804 אלף נפשות, מתוכם 455 נשים. מחציתם מתגוררים במרכז הארץ, ומחציתם הם בני 75 ומעלה. כ-13% מכלל הקשישים משתתפים בכוח העבודה, וככל שהשכלתם גבוהה יותר כך גדל שיעור ההשתתפות שלהם. כ-40% מתוכם מורשים לנהוג. אין ספק שמדובר במגזר גדול, בעל מאפיינים וצרכים ייחודיים, ובעל השפעה אלקטוראלית שאין לזלזל בה. המפלגות שישכילו לפנות אל מגזר הקשישים, יצאו גם צודקות וגם חכמות פוליטית.

נתוני סקר כוח אדם לחודש אוגוסט 2012 – נקודת זכות, אבל למי? ...

אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה היה בחודש אוגוסט 6.9%. זהו שיעור אבטלה שנחשב בימים אלה להישג כלכלי-חברתי. לעומת זאת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה עדיין טעון שיפור (64.3%). שיעור המועסקים שעבדו בהיקף מלא הגיע ל- 76.9% מכלל המועסקים. נתונים אלה ישמשו קרוב לוודאי את הממשלה המכהנת בתעמולת הבחירות שלה, למרות שהקשר בינם לבין מכלול צעדי המדינות של ממשלה לא לגמרי ברור. הרי באותה מידה ניתן לומר שדווקא ההתנהלות האחראית של ההסתדרות מול המעסיקים בעת המשברים הכלכליים האחרונים היא זו אשר תרמה לנתונים התעסוקתיים הטובים יחסית.

חשבונות לאומיים למחצית שנת 2012 – מגמה חיובית מתונה...

התוצר עלה במחצית 2012 ב- 3.2% בחישוב שנתי. התוצר התעשייתי עלה ב- 3%, יצוא הסחורות והשירותים ב- 6.5%, ההשקעה בנכסים קבועים עלתה ב- 4%, וההוצאה לצריכה פרטית ב- 2.6%. יחסית לכלל מדינות העולם אלו שיעורי צמיחה סבירים בעת הזו, אבל לצורכי המשק זו צמיחה מתונה למדי שקשה לראות בה הישג להשתבח בו. המלאכה הכלכלית והחברתית של הממשלה שתקום אחרי הבחירות תהיה רבה, ולא קלה במיוחד.

מבט אל העולם

עובדים מהגרים

האם מקבלים באחוד האירופי את עטור העוז? האם שרים בא"א: באנו זרים לגרש, בידינו אזיק וקש. התשובה הנה שלילית. משקלם של "הזרים" בקרב כלל האוכלוסייה גבוה וגדל ב- 2011 באופן יחסי ב- 50%. בעקבות המשבר הכלכלי נעשים מאמצים לעצירת ההגירה מהארצות מעוטות ההכנסה לאחוד קרנות השפע, בהצלחה חלקית בלבד.

העזרה שהמדינות המפותחות מעניקים למדינות המתפתחות, מפוקפקת והניצול נמשך כסדרו. נהנית מהצפייה באולימפיאדה? האם הרהרת בגורלם של הפועלים שמייצרים את בגדי ומנעלי הספורט במדינות המתפתחות? נייק את נייק.

כשני שלישי מהנוכרים החיים בא"א הנם אזרחים מחוץ לא"א

ב- 2011 33.3 מיליון אזרחים נוכרים התגוררו בא"א והיוו 6.6% מהאוכלוסייה. 20.5 מיליון מהם היו אזרחי מדינות שאינן חברות א"א, ו- 12.8 מיליון אזרחי מדינות חברות, אחרות מהמדינה החברה בה התגוררו. היות והאזרחות עשויה להשתנות במשך הזמן, רצוי להציג את האוכלוסייה גם על פי הארץ בה נולדו. ב- 2011 48.9 מיליון תושבים נולדו מחוץ לארץ בה הם מתגוררים והם היוו 9.7% מהאוכלוסייה. 32.4 מיליון נולדו מחוץ לא"א ו- 16.5 מיליון נולדו במדינות חברות מהמדינה החברה בה הם מתגוררים. בלוקסמבורג, אירלנד, הונגריה, קפריסין ומלטה, מספר הנוכרים שנולדו במדינה חברה שאינה המדינה בה הם מתגוררים, עלה על מספר של הנוכרים שנולדו במדינה חברה שאינה חברה של א"א. מספרם של אלה שנולדו מחוץ לא"א עלה על מספר האזרחים הנוכרים בכל המדינות, להוציא לוקסמבורג, לטביה וצ'כיה. (אלה ילידי מדינות שאינן חברות בא"א וקבלו אזרחות באחת המדינות החברות.)

מספרם של אלה המתגוררים בא"א והם אינם אזרחי המדינה בה הם מתגוררים, המשיך לעלות ב- 2010 ומספרם הגיע ל- 33.3 מיליון ב- 1.1.2011. מעל לשלוש רבעים מהנוכרים התגוררו בגרמניה, ספרד, איטליה, מ"מ וצרפת. הנוכרים היוו מעל ל- 10% מהאוכלוסייה בלוקסמבורג, קפריסין, לטביה, אסטוניה, ספרד, אוסטריה ובלגיה.

נוכרים ב- 2011 עפ"י אזרחותם וארץ לידתם (כאחוז מהאוכלוסייה ובמספר מוחלט)

נולדו בארצות אחרות			נוכרים					
לא מדינות א"א	ממדינות א"א	ס"ה	לא מדינות א"א	ממדינות א"א	ס"ה			
אחוז	אחוז	אחוז	אחוז	אחוז	2001 ב- %	2011 ב- %	2011 מיליון	
6.4	3.3	9.7	4.1	2.5	4.4	6.6	33.31	א"א
7.8	7.0	14.8	3.8	6.8	8.4	10.6	1.16	בלגיה
6.4	2.9	9.3	4.0	2.3	4.8	6.2	0.35	דנמרק
7.9	4.1	12.0	5.6	3.2	8.8	8.8	7.20	גרמניה
2.7	9.7	12.4	7.1	6.5	3.9	8.1	0.36	אירלנד
8.3	2.8	11.1	7.2	1.4	7.0	8.5	0.96	יון

נולדו בארצות אחרות			נוכרים					
לא מדינות א"א	ממדינות א"א	ס"ה	לא מדינות א"א	ממדינות א"א	ס"ה			
אחוז	אחוז	אחוז	אחוז	אחוז	2001 ב-%	2011 ב-%	2011 מיליון	
9.1	5.1	14.2	3.6	5.0	2.9	12.3	5.65	ספרד
7.9	3.3	11.2	3.8	2.1	5.3	5.9	3.82	צרפת
6.0	2.8	8.8	5.3	2.2	2.2	7.5	4.57	איטליה
10.6	12.5	23.1	7.4	12.5	8.8	20.0	0.17	קפריסין
5.6	26.9	32.5	5.9	37.2	37.0	43.1	0.22	לוקסמבורג
1.5	3.0	4.4	0.8	1.3	1.1	2.1	0.21	הונגריה
8.5	2.7	11.2	2.0	2.0	4.2	4.0	0.67	הולנד
9.2	6.3	15.5	6.6	4.2	8.9	10.8	0.91	אוסטריה
0.8	0.6	1.4	1.0	0.0	0.1	0.1	0.05	פולין
5.6	2.0	7.6	3.2	1.0	2.1	4.2	0.45	פורטוגל
א נ	א נ	א נ	א נ	א נ	א נ	א נ	א נ	רומניה
2.9	1.6	4.5	2.0	1.1	1.8	3.1	0.17	פינלנד
9.6	5.1	14.7	3.7	2.9	5.4	6.6	0.62	שבדיה
7.9	3.7	11.6	3.9	3.3	4.5	7.2	4.49	מ"מ
6.8	4.8	11.6	3.1	4.4	4.1	7.5	0.37	נורבגיה
9.9	14.7	24.7	8.5	13.9	19.8	22.4	1.77	שוויץ
א נ	א נ	א נ	0.1	0.1	0.4	0.2	0.18	טורקיה

נתוני א"א הם אומדני אירוסטאט.

במקום בו לא היו נתונים לשנת 2001, נרשמו נתוני השנה הקרובה הידועה.

אדם שאינו אזרח המדינה המדווחת ולא אף מדינה אחרת, אולם קשר קשרים לאותה מדינה, כולל חלק מהזכויות והחובות אולם לא כולן של אזרח, הנו **לא אזרח מוכר**. קבוצה זו נמצאת בעיקר במדינות הבלטיות הסובייטיות לשעבר והם אינם נכללים באזרחי א"א.

ארץ הלידה הנה משתנה מפתח נוסף בניתוח אוכלוסייה בעלת רקע נוכרי. 48.9 מיליון המהווים 9.7% מאוכלוסיית א"א נולדו מחוץ לגבולות ארץ מגוריהם. שיעור זה גבוה במיוחד בלוקסמבורג (אלה שנולדו מחוץ ללוקסמבורג מהווים כשליש מהאוכלוסייה) וקפריסין, ושוויץ. ברוב מדינות א"א מספר האנשים שנולדו מחוץ לגבולות המדינה החברה, גבוהה ממספר הנוכרים. רוב הנוכרים באו ממדינות מחוץ לא"א, להוציא בלוקסמבורג, אירלנד, הונגריה וקפריסין.

רוב הנוכרים בא"א הנם אזרחי רומניה וטורקיה. מספר האנשים בכל אחת משתי קבוצות אלה היה ב- 2011 גבוה מ- 2.3 מיליון. הקבוצות הבאות בסדר יורד הנם יוצאי מרוקו – 1.9 מיליון, ויוצאי פולין – 1.6 מיליון. מספר יוצאי הארצות הבאות המתגוררים בא"א מחוץ לארץ הולדתם (0.5-1.5 מיליון בכל קבוצה) בסדר יורד הם: איטליה, אלבניה, פורטוגל, מ"מ, גרמניה וסין. מספר מדינות, במיוחד איטליה, מ"מ וגרמניה, הן גם ארץ יעד חשובה למהגרים וגם ארץ מוצא לנוכרים בא"א. ניתן להסביר זאת בגודלן של ארצות אלה והמוביליות של העובדים ואחרים בתוך א"א. (הסברים נוספים: זרמי הגירת עובדים לארצות אלה ומארצות אלה אינם זהים מקצועית. גמלאים בארצות קרות נוטים להגר לארצות חמות, או לארצות זולות, בהן שווי הגמלה הנמוכה, במחירים שווי כול קניה, גבוה. פ.)

המהגרים התיישבו פעמים רבות בארץ אחת או שתיים. 42% מהרומנים שחיים בארצות א"א נמצאים באיטליה ובספרד. 75% מהטורקים המהגרים מתגוררים בגרמניה. 80% מהמרוקאים המהגרים בא"א מתגוררים בספרד, צרפת ואיטליה. 64% מהפולנים המהגרים בא"א מתגוררים במ"מ או גרמניה. כמעט כל האלבנים המהגרים בא"א מתגוררים בין או איטליה. מחצית הפורטוגלים המהגרים בא"א מתגוררים בצרפת. הגורמים המשפיעים על יעד ההגירה הנם שילוב של קרבת ארץ היעד, שפה משותפת או לפחות משתייכת לאותה משפחה, קשרים היסטוריים, הגירת עבודה, סכסוכים ואי יציבות פוליטית, קיומה של רשת הגירה ואפשרויות נידת במסגרת א"א. מהגרים עוברים לארץ שכנה בשל מרחק קצר, ובמקרים רבות דמיון לשוני ותרבותי. קשרים קולוניאליים בעבר גם הם משפיעים על מבנה ההגירה. כך הדבר נראה במ"מ והולנד. מדינות שהתפרקו ומעבר מחלק אחד למשנהו (ברה"מ -לטביה, יוגוסלביה-סלובניה). הגירה ממדינות במלחמה (עיראק, יוגוסלביה – שבדיה). צרוף מדינות חדשות לא"א וגידול בהיצע תעסוקה, אחראים לגידול במספר ילידי רומניה באיטליה וספרד, וילידי פולין במ"מ, אירלנד, נורבגיה, דנמרק ואיסלנד.

ארץ לידה ב- 2011 כאחוז מכלל לידות אלה שנולדו מחוץ לארץ מגוריהם

אחוז	ארץ מגורים	ארץ מוצא	אחוז	ארץ מגורים	ארץ מוצא	אחוז	ארץ מגורים	ארץ מוצא
12.2	בלגיה	מרוקו	11.6	איטליה	רומניה	16.9	שבדיה	פינלנד
8.8		צרפת	10.7		אלבניה	7.9		עיראק
5.1		הולנד	10.8		מרוקו	7.3		יוגוסלביה
9.7	בולגריה	רוסיה	23.8	לטביה	רוסיה	51.5	מ"מ	הודו
7.5		רומניה	7.7		ביילורוסיה	17.3		פולין
6.1		אוקראינה	7.5		אוקראינה	12.7		פקיסטן
27.4	צ'כיה	אוקראינה	30.0	הולנד	טורקיה	10.6	איסלנד	פולין
8.5		סלובקיה	17.4		סוריןאם	10.0		דנמרק
5.3		וייטנאם	13.2		מרוקו	9.0		שבדיה
54.6	דנמרק	גרמניה	6.6	פולין	אוקראינה	28.6	ליכטנשטיין	שוויץ
16.1		טורקיה	6.3		גרמניה	13.1		אוסטריה
7.4		פולין	5.2		ברה"מ	10.9		גרמניה
10.0	אירלנד	מ"מ	38.9	סלובניה	בוסניה	42.4	נורבגיה	פולין
7.8		פולין	13.4		קואטיה	21.5		שבדיה
4.6		ליטא	5.5		סרביה	11.5		גרמניה
16.4	ספרד	רומניה	12.1	פינלנד	ברה"מ	20.0	שוויץ	גרמניה
12.0		מרוקו	11.6		שבדיה	12.8		איטליה
8.9		אקוודור	7.3		אסטוניה	10.3		פורטוגל

מקור:

Katya

VASILEVA: Population and social conditions Statistics in focus 31/2012

הנמר הקלטי במלכודת: דור חדש של מהגרים חוצה את הים האירי

במשך שנים רבות, אירלנד הייתה מוקד עלייה לרגל, של רבים בישראל ובכללם יו"ר ההסתדרות האחרונים. ההסכם בין שלושת "השותפים" – הממשלה, המעסיקים והעובדים – שקבע את שיעור העלאת השכר ופרמטרים אחרים, ההימנעות משביתות (כמעט) והצמיחה המהירה, שבו את לב כל אלה שהאמינו שאכן קיימת שותפות בין בעלי ההון והעובדים השכירים. אלא שלא לעולם חוסן. ולעת משבר, על השותפים הזוטרים לשלם את המחיר. (פ.)

האבטלה באירלנד דחפה את היקף ההגירה לרמה הגבוהה ביותר מזה 20 שנה. בדומה לבוסטון וגלזגו, ליברפול הייתה במשך זמן רב שם נרדף להגירה מאי הברקת. במשך זמן מה הנמר הקלטי שאג וכיוון היה הפוך, בחציית הים האירי. אולם דיונות הכלכלה נעו שנית, ומרסיסייד (מחוז בצפון מערב אנגליה) (Merseyside) הנו היעד לדור החדש של המהגרים. יותר מ-75 אלף אזרחים איריים יהגרו ב-2012 בהתאם לתחזית – המספר הגבוה מאז סוף ה-80 של המאה הקודמת. במדינה שמספר תושביה הינו 4.5 מיליון, שינויים כאלה יוצרים עניין רב וה"איריש טיימס" (Irish Times) אפילו יצר בלוג בשם "הגירת דור", בו כותרות בסגנון לוח הודעות פרידה. כשהאבטלה גואה, אנשים צעירים, במיוחד גברים בסוף שנות העשרה ותחילת שנות העשרים, פונים למדינות אירופיות אחרות, אוסטרליה והמזרח התיכון לעבודה. כיום גרים בממלכה המאוחדת, 356 אלף אזרחים איריים, ... שניים בלבד למהגרים מפולין.

אירלנד

אוכלוסייה – 4.7 מיליון. **גיל חציון** – 34.8 (יש' – 29.4). **גידול באוכלוסייה** ב- % 1.1 (107; יש' – % 1.5). **הגירה נטו** לאירלנד – 8 אלפים – 1.69 לאלף (42; יש' – 1.94). ההסבר – הגירה לאירלנד של אזרחי מדינות אחרות החברות בא"א, בעיקר ממזרח אירופה/פולין. **עיור** – 62% (יש' – % 92). **תוחלת חיים** בלידה – 80.32 (26; יש' – 81.07). פריון באישה – 2.01 (127; יש' – 2.67). הפריון הנדרש לשמירה על גודל האוכלוסייה הנו 2.1. **אבטלה בגיל 15-24** – % 24.3 (33; יש' % 14.7). בישראל בשל חובת השירות הצבאי ובשל ההימנעות מההכללה בכוח האדם בחרדים בשנות העשרים המוקדמות, שיעור האבטלה בצעירים נמוך מאשר באירלנד.

ישראל			אירלנד		
2009	2010	2011	2009	2010	2011
0.8	4.8	4.8	-7.0	-0.4	1.1
29.4	30.2	30.1	40.6	40.3	39.6
שירותים	תעשייה	חקלאות	שירותים	תעשייה	חקלאות
64.7	31.2	2.5	70.0	29.0	2.0
82.0	16.0	2.0	76.0	20.0	5.0

אבטלה ב-2011 – % 14.3 (יש' 5.6), ב-2010 – % 13.6. מדד אי השוויון ג'יני – 0.293 (יש' 0.392). אינפלציה – % 2.4 (יש' % 3.2).

מקור: CIA WORLD FACTBOOK. לשם האחדה, נלקחו כל הנתונים מאותו מקור. הנתון בסוגרם, מיקומה של אירלנד במדרג העולמי. יש' – ישראל. שכ"ק – שווה כוח קנייה (בלועזית – PPP).

הלן קרט, גארדיין, 8.3.2012

חובות העולם השלישי

עשור לאחר שמחקו חובות בני מיליארדי דולרים, המדינות המתפתחות חייבות 4000 מיליארד ... וממשיכים לספור.

... נתוני הבנק העולמי מצביעים שסך החוב של המדינות המתפתחות גדל ב- \$ 437 מיליארד ב- 2009 והגיע בסוף 2010 ל- \$ 4000 מיליארד (מיל); המועד האחרון לו יש נתונים.

תשומת הלב למשבר הפיננסי התרכזה בחובות המערב העשיר. החוב החיצוני ברוטו (הלוואות שלוו ממלווים נוכרים, כולל בנקים מסחריים, ממשלות, בודדים או מוסדות כספיים בינלאומיים) בסך \$ 14,300 מיל (95% מהתמ"ג) ב- 2010, בשעה שבאחוד האירופי (א"א) הוא התנפח ל- \$ 13,700 מיל (85% מהתמ"ג) ושעה שהממלכה המאוחדת (מ"מ) חייבת \$ 9,000 מיל (400% מהתמ"ג). אולם במקרה של המדינות העשירות, חוב גולמי זה מאוזן בחובות שחויית להן עצמן מדינות אחרות.

טים ג'ונס, האחראי למדיניות בארגון לשמיטת חובות אמר: "... באם מביאים בחשבון את החובות שחבים למ"מ, לממשלה או למגזר הפרטי, החוב החיצוני הוא בערך 20%...."

אין זה דומה למדינות העניות, אשר אין בבעלותן נכסים מעבר לים – למרות ש 40% מהחוב החיצוני הוא של מדינות 'ברי"ק' - BRIC (ברזיל, רוסיה הודו / אינדיה, סין – צ'איינה).

מחש"י טוען שהחוב "עדיין סוגיה כבדה" למדינות המתפתחות, אשר נפגעו קשות ע"י המשבר הפיננסי. היצוא התרסק; לבני המדינות העובדים מעבר לים יש פחות כסף לשלוח הביתה; והחברות הבינלאומיות מצמצמות בהוצאות ובהשקעות. מחש"י מעריך שהעלות היומית של החוב הנוכחי בסך \$ 4000 מיל היא \$ 1.5 מיל בהחזר - \$ 34 מיל ממנו מגיעים מהמדינות העניות ביותר.

חלק עיקרי מהחוב חייבים 32 מדינות, רובן מתת סהרה באפריקה, נמחק בעקבות היוזמה של הבנק העולמי וקרן המטבע הבינלאומית (קמ"ב) ושחוזקה ביוזמה של ה-G8 ב- 2005.

אולם למדינות עניות רבות באסיה ובאמריקה הלטינית לא נמחקו החובות, משום שההכנסה לנפש הייתה גבוהה מהסך שנקבע ע"י הבנק העולמי וקמ"ב. אחרות כבנגלדש לא נכללו משום שהחובות שלהם נראו כברי החזרה.

בעיות אחרות צצו עם התניות למחיקת החובות שנקבעו ע"י הבנק העולמי וקמ"ב. כפי שהכלכלן ג'פרי זקס אמר שזה "הידוק חגורה לאנשים שאין ביכולתם להדק חגורה?"

אולם אפילו במדינות שנמחקו להם חובות, קיימת הוכחה שהחוב החיצוני, שנפל משמעותית לאחר 1995, עולה מחדש.

"חובות אלה גדלים מחדש", אמר ג'ונס. "אפשר להתעלם מזה באם כלכלות צומחות והיצוא גדל – אולם ברגע שיש משבר כבצורת או שיטפון, החוב יכול להפוך לבעיה גדולה."

הדו"ח האחרון **African Economic Outlook report (AEO)** בהוצאת הבנק לפיתוח אפריקה, ה-OECD אומר "שעדיין קשה מאד להעריך באם המדינות האפריקאיות שהפיקו תועלת מההקלה בחוב נופלות מחדש אל החוב?" זאת משום שהחובות חדשים והמידע המלא עדיין אינו זמין, אולם הגרף מצביע שהחוב נמצא בעלייה בחלק מהמדינות העניות ביותר.

החוב הציבורי של אתיופיה הגיע כמעט לרמתו טרם מחילת החובות, כשסין הפכה המלווה השלישי בשיעורו (11% מהחובות החדשים), לאחר הבנק העולמי (34.3%) וקמ"ב (11.5%) בהתאם לדו"ח AEO.

קיימת בעיה בדבר המידע אודות החובות החיצוניים טוען מחש"י – בשעה שהוא מנסה להביא בחשבון הלוואות מסין, לא ברור כמה חובות נוספים קיימים, שאינם ידועים לציבור.

הזרקור הופנה גם לגאנה. היא ניצלה את החלל שנוצר בעקבות הצמצום בחובות על מנת ללוות עוד כסף בשווקים הבינלאומיים, בשיעורי ריבית הגבוהים פי 10 מאשר הטילו מוסדות כבנק העולמי והבנק לפתוח אפריקה.

בינתיים קמ"ב הפנתה את הרמזור ל- 12 מדינות הנמצאות בסיכון גבוה ואינן מסוגלות לשלם את חובותיהן: אפגניסטן, בורקיני פאסו, בורונדי, הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, דג'יבוטי, גאמביה, ג'נאדה, האיטי, לאוס, המאלדיביים, סאו טומה ופרינסיפה, טאג'יקיסטן, טונגה ותימן.

מקור: ניק מיד, גארדיין, 16.5.2012

שערויית התעללות בייצור מותגים אולימפיים

בשעה שאדידס, נייק ופומה מרוויחים מיליונים מהמשחקים, השכירים שלהם מצהירים על ניצול

חקירה מזעזעת גילתה שעובדים המייצרים הנעלה ובגדי ספורט לנוחני החסות אדידס, נייק ופומה, מוכים, מתעללים בהם מילולית ועובדים מעל ומעבר במפעלי היזע בבנגלדש.

פועלים שעבדו לכל שלוש החברות עברו התעללות פיזית. שני שלישי מהפועלים שרואיינו באחת מהספקיות של פומה, הוכו, קבלו סטירות, נדחפו, או שמרטו את שערם בידי המנהלים שלהם. נשים שעבדו לכל מפעלי אדידס ונייק, דיווחו על הטרדה מינית ועובדים לכל שלוש החברות התלוננו על מספר שעות עבודה רבות שלא כחוק תמורת שכר הנמוך משכר המינימום. חלק מעובדי אדידס קבלו שכר נמוך, כחצי שם לשעה, כשעובד ממוצע בכל ששת המפעלים השתכר כש"ח לשעה. ...

באחד מהמפעלים של אדידס שלישי מהעובדים עבדו יותר מ- 80 שעות בשבוע. עובדים בשלושת המפעלים אמרו שהם היו צפויים לעונשים אכזריים באם היו מנסים להיאבק למען זכויותיהם כחוק. מעבר למכות, קיללו אותם ... הכריחו אותם להתפשט, העליבו אותם כשכפו עליהם לעמוד על שולחן, כלאו אותם בשירותים, או שסירבו להתיר להם להשתמש בשירותים. ...

פאזלול הוק ממפעל – ספק לאדידס ... : ... המפקחים ומנהלי קו עושים דברים רעים מאד לנערות, אמרה. רבות מהנשים האחרות ספרו שהמנהלים הכריחו אותן להסיר את **הדופאטא** (צעף) בהם היו משתמשות לכיסוי החזה שלהן. רוב העובדים הן נשים, המיואשות מהמאבק התמידי לצאת מהעוני.

יורינה בגום בת 35, העובדת אצל ספק של נייק, אומרת: "כשהייתי ילדה קטנה, חלמתי על קבלת השכלה הוגנת, ועל ניהול חיי נישואים מאושרים עם בעל וילדים. כיום, איני יודעת מה צופן לי העתיד. בני בן השבע מתאונן תמיד בדמעות על כך שאיני מביאה אותו לבית הספר ואיני באה לאסוף אותו מבית הספר. אולם עלי להיות בעבודה כל היום. שגרת יומי מתחילה בארבע בבוקר. אני מתרחצת, מכינה ארוחת בוקר וארוחת צהריים למשפחה, מכינה את בני לבית הספר, ולבסוף יוצאת לעבודה. חובה להגיע לשערי בית החרושת לפני שבע. העבודה מתחילה חצי שעה מאוחר יותר. אני עמלה במשך תשע שעות, כשיש הפסקה בת שעה לארוחת צהריים, והולכת הביתה בערב. לוקח יותר משעה להגיע הביתה באוטובוס."

אדידס הנו הספק הרשמי של אולימפיאדת לונדון 2012. ... היא גם מעניקה חסות לאתלטים בכירים. ... אדידס מצפה למכור תלבושות ספורטיביות שנושאן האולימפיאדה, בסך 600 מיליון שם. לנייק % 18 מהשוק בשווי 24 מיליארד שם של תלבושות ספורטיביות בבריטניה, מעט יותר מאשר אדידס שחלקה בשוק % 15. דווח שנייק העניקה חסות ל- 25 נבחרות לאומיות, בהן ארה"ב, סין וגרמניה. פומה מעניקה חסות למגנים על תוארם בריצת 100 ו- 200 מטר, אוסיין בולט וגם מספר נבחרות לאומיות, כולל ג'מייקה. ... חוקרים מצאו שבשני מפעלים ספקים לאדידס, השכר הבסיסי הממוצע של פועלים בעלי השכר הנמוך ביותר היה 4.3 שם ביום. שכר המינימום שווה ערך ל- 5.6 שם ביום.

מספר שעות העבודה המכסימלי כקבוע בחוק הנו 60 בשבוע (כולל שעות נוספות), ולפחות יום שבתון אחד בשבוע. שני שלישי מהעובדים שרואיינו אמרו שעבדו יותר שעות. מספר עובדים שסירבו (לעבוד שעות נוספות) אבדו את שכר כל היום. היו שעבדו שעות נוספות ולא קבלו שכר בגין אלו.

מפעלים ספקים לכל שלושת החברות הפרו את החוק בדבר שעות נוספות. דוברי החברות טענו (תמצית שלי פ.) שהם מתייחסים בחומרה לתנאי העבודה במפעלים – הספקים מחויבים לקוד ההתנהגות של החברות, החברה וארגונים חיצוניים עורכים ביקורות תקופתיות במפעלי הספקים, הם מקיימים קו חם לקבלת תלונות, הם חוקרים מיידית כל תלונה.

גתין צ'מברלין, גארדיין, 3.3.2012

ליקט וערך – אהוד פאפוריש, לשעבר יו"ר האגף לבטחון סוציאלי בהסתדרות

בטיחות וגיהות

הזדקנות פעילה – היתרונות של ניהול גיל בקרב העובדים

הסוכנות האירופית לבטיחות ובריאות בעבודה, EU-OSHA שהכריזה על השנה כ" - [שנה האירופית למען הזדקנות פעילה](#) "הדגישה במסגרת פעילותה זו את חשיבותו של 'ניהול גיל' במקום העבודה. מעסיקים יכולים לעשות דברים מסוגים שונים על מנת לשפר את ההתאמה בין העבודה שהתפקיד דורש ויכולות העובדים ככל שהם מזדקנים: החל מצמצום העומס הפיסי בעבודה ועד להכנסת הפסקות קצרות ביום העבודה.

ארגונים אירופיים רבים כבר נוקטים בפעולות מסוג זה כדי לסייע לעובדים מבוגרים יותר להישאר זמן רב יותר במקום העבודה, פועל יוצא מכך זה שהארגונים עצמם מפיקים תועלת מהניסיון הרב יותר שעובדים מבוגרים אלה יכולים להציע.

אחת מחברות הייצור, למשל, הכניסה תוכנית של 'ניהול גיל' שמאפשרת לעובדים שעברו את גיל 58 לקחת יותר ימי חופשה ונותנת להם יותר 'הנחות' במטלות פיסיות תובעניות על ידי מתן הפסקות מנוחה רבות יותר. בינתיים, חברת אנרגיה אירופית הכניסה תוכנית שאותה כינתה בשם '80-90-100' שלפיה עובדים יכולים לצמצם את שעות העבודה שלהם ב-20% עם הפחתת שכר של 10%, תוך שמירה על 100% מזכויות הפנסיה שלהם. אנו רואים כבר שפעילויות אלה משתלמות. כתוצאה מתוכנית 'ניהול גיל', עובדים מבוגרים יותר עובדים שלוש שנים נוספות לפני שהם פורשים. התוכנית '80-90-100' גם כן הביאה עובדים לעבוד זמן רב יותר.

תוצאות כאלה מראות שאנשים מבוגרים יותר שמחים לעבוד זמן רב יותר כאשר מסייעים להם בכך, ומחקרים מראים שיש יתרונות ברורים בארגונים שמעסיקים אותם, עם שעורים נמוכים יותר של היעדרות בשל מחלה, עלות נמוכה יותר של פיצויי נכות בעבודה ותפוקה טובה יותר. דוגמאות טובות של ניהול גיל מראות החזר השקעה של בין שלושה לחמישה ליורו אחרי שנים אחדות. דוגמאות אלה כולן מוסברות [במאמר שכתב פרופ' ג'והאני אילמרינן](#).

כך, משתלם לקחת ברצינות את ההזדקנות הפעילה והיתרונות מורגשים לא רק על ידי אותם עובדים וארגונים המעורבים ישירות בצעדי ניהול גיל. על פי המחקר, יש מתאם ברור בין כושר עבודה לפני הפרישה ואיכות החיים אחריה, שמתבטאת בצמצום הביקוש במערכות הבריאות האירופיות.

בסוכנות האירופית לבטיחות ובריאות בעבודה ימשיכו בחודשים הקרובים, במאמצים לתמיכה בהזדקנות פעילה. כמו-כן, יעבדו שם על פרויקט שבוחן דרכים אפשריות נוספות לשיפור הבריאות והבטיחות של עובדים מבוגרים יותר, כדי לעזור לתמיכה במטרות של תוכנית 'אירופה 2020' בסיוע לעובדים להישאר מועסקים עד לגיל הפרישה.

מאת:

יקי אלעד, מנהל יחידת האינטרנט, המוסד לבטיחות ולגיהות.
מקור: אתר הסוכנות האירופית לבטיחות ובריאות בעבודה.

למידע נוסף בנושאי בטיחות ובריאות תעסוקתית, ניתן לפנות למרכז המידע של המוסד לבטיחות ולגיהות.

טלפון: 03-5266455 /ואו 9394*, פקס: 03-5266456.

חוק ומשפט**1. העברת עובד בחברה למתן שירותים, אב חד הורי, לעבודה מרוחקת ממקום עבודתו מהווה הרעת תנאים ומזכה בפיצויי פיטורים**

ביה"ד האזורי לעבודה בחיפה בתיק ס"ע 8681-04-09 מיום 8 בפברואר 2012 דן בשאלת זכאותו של עובד, משמורן יחיד לילד, לפיצויי פיטורים אשר התפטר בשל הרעה בתנאי העבודה לאחר שהוצע לו לעבוד במקום עבודה אחר המרוחק כ-20 ק"מ ממקום העבודה בו עבד.

העובדות הרלוונטיות הצריכות להכרעה:

1. העובד עבד בחברה למתן שירותי ניקיון במשך למעלה מ-8 שנים ועל הצדדים חלו הוראות צו ההרחבה בענף הניקיון.
2. מצבו המשפחתי של העובד היה אב חד הורי והורה משמורן יחיד לילד.
3. ב-4 השנים האחרונות עבד העובד באופן קבוע ורציף במפעל סמוך למקום מגוריו.
4. בשל ירידה בהיקף העבודה המפעל בו עבד העובד, כך נטען, הציעה החברה לעובד סידור עבודה אחר באתרים אחרים באזורי חיפה המהווים לדעתו הרעה בתנאי עבודתו ודורשים ממנו לנסוע במשך זמן רב בתחבורה ציבורית.
5. העובד סירב לעבור לאתרים אחרים המרוחקים ממקום מגוריו בתנאי שכר זהים והתפטר מעבודתו בחברה למתן שירותי ניקיון, מאחר ומקומות העבודה החלופיים פוגעים בו כמשמורן ועל כן יש לראות בנסיבות הנ"ל בבחינת הרעה מוחשית בתנאי עבודתו או נסיבות בהן לא ניתן לדרוש ממנו להמשיך בעבודתו.
6. החברה טענה כי נדרשה לצמצם את כח האדם שסיפקה למפעל ביוקנעם והיא מעוניינת בהמשך העסקתו של העובד והציעה לו מקומות עבודה חלופיים.
7. כן טענה החברה כי הנסיעה למקום העבודה במרחק 20 ק"מ אינה מהווה הרעה מוחשית בתנאי העבודה המזכים בפיצויי פיטורים.

ההלכות המשפטיות שנקבעו בפס"ד:

1. במובחן מחברת כח האדם, שבה הזמניות של ההעסקה אצל מעביד בפועל מסויים, היא חלק מובנה מעצם העסקה, הרי שבחברה למתן שירותים, דוגמת הנתבעת, אין כל מגבלה על העסקת עובד אצל משתמש מסויים למשך פרק זמן ממושך.
2. גם לעובד המועסק במישרין במקום העבודה על ידי מעבידו אין זכות קנויה כי לעולם לא ישונה מקום עבודתו, אלא שאם נעשה כן שמורה לו הזכות להתפטר בדיון מפוטר, אם יוכיח כי השינוי עומד בתנאי סעיף 10(א) לחוק פיצויי פיטורים.

3. הפרוגרטיבה הניהולית אינה ערך העומד בפני עצמו ולעולם תהא כפופה לדרישת הסבירות, המידתיות, תום הלב וההגינות.
4. על הפרוגרטיבה הניהולית "להתאזן לעומת הזכות לעבוד" הכוללת את זכות העובד "שחווה העבודה לא ישונה בצורה לא סבירה תוך פגיעה חד צדדית בעובד.
5. מוטלת על ההנהלה לקבל את החלטותיה מתוך התחשבות בעובד, ברצונותיו וכישוריו וכן החובה לשמוע על עמדת העובד בטרם קבלת החלטה העלולה לפגוע בו.
6. גם לעובד אין זכות קנויה כי לעולם לא ישונה מקום עבודתו, אלא שאם נעשה כן, הרי שעל השינוי להיות סביר ומידתי ולהיעשות בתום לב. אם כבר נעשה שינוי הרי שאז שמורה לעובד הזכות לסרב לשינוי ולהתפטר בדין מפוטר אם יוכיח כי השינוי עמד בתנאי סעיף 11(א) לחוק פיצויי פיטורים.
7. בכל הנוגע לסעיף 11(א) נפסק כי יש לבחון האם אדם סביר, בנסיבותיו האישיות של העובד, היה מפסיק בגין הנסיבות שנוצרו.
8. ביה"ד קבע כי כאשר מדובר בהורה יחיד לקטין שתלוי בו העובדה שהועסק בסמוך לביתו הינה נסיבה מהותית לתנאי עבודתו ויכולתו לעבוד באופן סדיר ושוטף לפרנסתו. אם נוטלים את הנגישות מהעובד הרי שחל שינוי מהותי בתנאי עבודתו, העולה כדי הרעה מוחשית בתנאי עבודתו ובכל מקרה כדי נסיבות אחרות שביחסי עבודה שאין לדרוש ממנו כי ימשיך בעבודתו.
9. בסירובו של העובד לקבל את הצעת החברה התפטר העובד בדין מפוטר כהגדתו בסעיף 11(א) לחוק פיצויי פיטורים, ועל כן זכאי לפיצויי פיטורים מהחברה למתן שירותי ניקיון בה עבד.

הלכות משפטיות נוספות שנקבעו בפס"ד הנובעים מתקופת העבודה

פדיון חופשה

10. תקופת ההתיישנות לתביעה לחופשה או פדיונה היא 3 שנים אחרונות ושנה אחרונה שוטפת.
11. בכל הנוגע לתשלום פדיון חופשה לעובד תוך כדי תקופת עבודתו נקבע בפסיקה שאין להכיר בתשלום פדיון חופשה תוך כדי קיומם של יחסי עובד ומעביד, כך שאם שולם פדיון חופשה אין להתחשב בסכומים אלה ששולמו תוך כדי תקופת העבודה וללא קשר לניצול ימי חופשה בפועל, ואין לקזזם מיתרת חובו של המעביד בגין חופשה.
12. סעיף 13 לחוק חופשה שנתית התשי"א 1951 קובע כי חדל העובד לעבוד לפני שניתנה לו החופשה ישלם מעבידו פדיון חופשה בסכום השווה לדמי החופשה שהיו משתלמים לעובד אילו יצא לחופשה ביום שבו חדל לעבוד.

דמי הבראה

13. על פי צו ההרחבה הכללי במשק בדבר השתתפות המעביד בהוצאות הבראה ונופש לעובדיו, התביעה לדמי הבראה לאחר ניתוק יחסי עובד-מעביד מוגבלת לתקופה של שנתיים בלבד.

דמי חגים

14. ביה"ד לא קיבל את טענת החברה כי אי אפשר לתבוע דמי חגים לאחר סיום יחסי עובד ומעביד לתקופה רלוונטית של עד 7 שנים (תקופת התיישנות) מעת שמוכיח העובד כי עבד באופן סביר אצל המעביד, הנטל על המעביד להוכיח כי לא התקיימו התנאים לזכאות העובד לתשלום זה, היינו העובד לא עבד בימים הסמוכים לחג.

הוצאות נסיעה

15. ביה"ד לא קיבל את טענת החברה כי תביעתו של העובד להחזר הוצאות נסיעה שלא שולמו עוסקת בזכות נילוות שאינה ניתנת למימוש לאחר סיום יחסי עובד ומעביד.

16. צו ההרחבה הכללי במשק בדבר השתתפות המעביד בהוצאות נסיעה לעבודה וממנה קבע את החובה של המעביד להשתתף בהוצאות הנסיעה של עובדיו לפי תעריף של תחבורה ציבורית.

17. צו ההרחבה מתייחס להיזקקות לתחבורה בכלל ולא דווקא לתחבורה ציבורית. הזכאות להחזר הוצאות נסיעה קיימת גם לעובד שאינו עושה שימוש בפועל בתחבורה כדי להגיע למקום עבודתו, ובלבד שעל פי אמות מידה אובייקטיביות הוא זקוק לתחבורה.

18. ביה"ד לא מצא לנכון להעניק סעד בגין שנים שחלה לגביהם התיישנות (עד 7 שנים למפרע מיום הגשת התביעה).

טענת קיזוז בגין נזק שנגרם למעביד

19. כאשר מדובר בטענה כנגד תפקודו של עובד במסגרת ביצוע חוזה העבודה, אין המדובר בעוולה שמתחום דיני הנזיקין, כי אם בהפרת חובה חוזית, שלגביה מוקנית לבית הדין לעבודה סמכות ייחודית לדין.

20. ביה"ד מוסמך לדון בתביעת מעביד לפיצויים מאת עובד בשל עילה חוזית הנובעת מחוסר מיומנות בביצוע העבודה.

2. מניעה מעובדת שיצאה לחופשת לידה לשוב לעבודתה, באותו מקום עבודה, מהווה פיתורים שלא כדין בתקופה המוגנת

ביה"ד האזורי לעבודה בירושלים בתיק 10-09-20983 מיום 16 במאי 2012 דן בשאלת זכאותה של עובדת שיצאה לחופשת לידה לשוב לעבודתה באותו מקום שבו עבדה ולא להיות מועברת לסניף אחר.

העובדות הצריכות להכרעה

1. העובדת עבדה בסניף של המעביד כ-8 חודשים ונעדרה אחרי כן מן העבודה בשל שמירת הריון ולאחר מכן ילדה ויצאה לחופשת לידה.
2. כשבוע וחצי לפני תום חופשת הלידה הודיעה העובדת למנהלה כי היא מתכוונת לשוב לעבודה. בתגובה הודיע לה כי בסניף בו עבדה אין זקוקים לה ולכן הוחלט להעבירה לסניף אחר.
3. העובדת הודיעה כי אין לה כוונה להתפטר, כפי שהוצע לה, וכל רצונה לחזור למקום העבודה הקודם בתנאי העבודה הקודמים.
4. לטענת העובדת המעבר לסניף אחר מאלץ אותה לנסוע כשעה וחצי לכל כיוון, בעוד שלמקום העבודה בו עבדה הלכה ברגל, לכן יש בכך הרעת תנאי עבודה.
5. המעביד טען כי הובהר לעובדת עוד בראיון העבודה כי העובדים מנויידים בין הסניפים לכן ההתפטרות שלה אינה מזכה אותה בפיתוי פיתורים או לשכר עבודה בתקופה המוגנת.

ההלכות המשפטיות שנקבעו בפס"ד

1. אין חולק כי במשך כל תקופת עבודתה עבדה העובדת אך ורק בסניף ממנו יצאה לשמירת הריון ולחופשת לידה.
2. ביה"ד למד מן העדויות שלא נאמר לעובדת באמירה נחרצת וחד משמעית כי מקום עבודתה של העובדת ישתנה על פי צרכי המעביד.
3. ביה"ד מציין כי המעביד לא הצליח לשכנע כי הוצע לעובדת לעבוד בסניף אחר באופן זמני בלבד וכי ישלם לה שכר עבור זמן הנסיעה.
4. סעיף 9(ג)(א1) לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954 אוסר על המעביד לפטר עובדת 60 יום לאחר חופשת הלידה, או ליתן הודעה מוקדמת על פטוריה בתקופה זו, בלא אישור הממונה על עבודת נשים מטעם התמ"ת. תכלית החוק לסכל את שובה של העובדת לעבודה וליתן לה הזדמנות ממשית להשתלב לאחר היעדרות מהעבודה.
5. כדי למנוע הדרת נשים ממעגל התעסוקה בתקופת ההיריון ולאחר מכן באימהות בחר המחוקק להקנות הגנה מיוחדת לנשים הן בתקופת ההיריון ובחופשת הלידה וגם לאחר שובן לעבודה.

6. סעיף 9א' לחוק אוסר על מעביד לשנות את היקף העסקתה או הכנסתה של עובדת עם שובה מחופשת הלידה. כוונת המחוקק היתה לא רק למנוע את פיטוריה בתקופת ההיריון אלא גם להבטיח את שובה לאחר חופשת הלידה לאותה עבודה ולאותם תנאים שהיו לעובדת לפני צאתה לחופשת לידה מבלי לחשוש כי בתקופת היעדרה בשל היריון והלידה יפגעו בזכויותיה.

7. השבתה של העובדת לעבודה בתנאים שונים מאלה שעל פיהם עבדה לפני הלידה אינם מאפשרים את חזרתה לעבודה ומהווים פיטורים למעשה בתקופה המוגנת.

8. העובדת זכאית לשכר עבודה ובעבוד דמי הודעה מוקדמת. ביה"ד הדגיש אף כי הסכומים לא נתבעו מפורשות בכתב התביעה הרי שמאחר ומדובר בסעד שהעובדת זכאית לו על פי דין אין מקום לשלול אותו בשל היעדר פירוט מספיק.

9. כמו כן זכאית העובדת לפיצוי עבור 60 יום לאחר תום חופשת הלידה, לפיצויי פיטורים ולהוצאות העובדת.

3. עובדת בהריון שפוטרה שלא כדין מאחר וביקשה לא לעשן לידה זכאית לפיצויי פיטורים

ביה"ד האזורי לעבודה בתל-אביב-יפו בתיק תע"א 5052/09 מיום 18 באפריל 2012 דן בשאלת פיטוריה של עובדת בהריון לאחר שביקשה לחדול מלעשן בנוכחותה בטענה של צמצומים בעבודה וזכאותה לפיצויי פיטורים ולזכויות מכח חוק עבודת נשים וחוק שיוויון הזדמנויות.

העובדות הצריכות להכרעה

1. העובדת עבדה כ-5 חודשים אצל הנתבעת וכאשר דרשה מעובד אחר שיחדל מלעשן בנוכחותה בשל העובדה שהיא בהריון היא פוטרה מהעבודה בתואנה של צמצומים בחברה.

2. בעקבות פניה של בא כוחה שהפיטורים אינם חוקיים החליטה הנתבעת לאחר 6 שבועות להשיב את העובדת לעבודה ומקץ 8 ימים פיטרה אותה שוב ללא הליך שימוע כמתחייב בדין וללא מתן הודעה מוקדמת.

המסגרת הנורמטיבית

1. האיסור על פיטורי נשים הרוות ועל פיטורי נשים בחופשת לידה מעוגן בחוק עבודת נשים ובחוק שיוויון הזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988.

2. פיטורים בניגוד לאחד משני החוקים הנ"ל, בטלים מעיקרם ועובדת הרה אשר פיטוריה לא הותרו על ידי הממונה, חייב המעביד להמשיך ולהעסיקה במשך כל תקופת ההריון ואף במשך 60 ימים לאחר תום חופשת הלידה.

3. סעיף 9(א) לחוק עבודת נשים אוסר על פיטורי עובדת בהריון אלא בהיתר מאת שר העבודה, ולא יתיר השר פיטורים אם הן בקשר להריון – סעיף זה חל על עובדת קבועה והן על עובדת ארעית ובלבד שעבדה אצל אותו מעביד או מקום עבודה 6 חודשים לפחות.

4. הפרוצדורה לפטר עובדת הרה:

האיסור לפטר עובדת הרה הוא הכללי. מעביד המבקש לפטר עובדת בהריון עליו מוטל הנטל להוכיח שהפיטורים אינם קשורים להריון. הגיע הממונה למסקנה שהפיטורים קשורים בהריון, קמה לה הגנה מוחלטת מפני הפיטורים. כאשר הסיבה אינה קשורה להריון יש שיקול דעת לממונה אם להתיר את הפיטורים.

ההלכות המשפטיות שנקבעו בפס"ד

1. הפיטורים הראשונים של העובדת נגועים באי חוקיות ולכן הם בטלים מעיקרם. לכן ב-6 השבועות בהם נאלצה העובדת לשבות ממלאכה בעקבות פיטוריה הבלתי חוקיים לא חל נתק ביחסי העבודה ויש לראות את תקופת עבודתה כנמשכת.
2. במעשה הפיטורים השני היה על הנתבעת להקדים פניה לממונה על חוק עבודת נשים על פי הפרוצדורה הקבועה בסעיף 9(א) לחוק עבודת נשים.
3. ביה"ד הגיע למסקנה כי גם מעשה הפיטורים השני היה בלתי חוקי ולכן העובדת זכאית לסעד כספי המהווה חלופה לאכיפת יחסי העבודה בתקופה האסורה בפיטורים.
4. לעובדת לא נערך שימוע כמתחייב ואף לא ניתנה לה הודעה מוקדמת. אולם מאחר ולא תבעה דבר בגין אי עריכת שימוע ביה"ד לא פסק לה פיצוי כלשהו.
5. מאחר והעובדת פוטרה לאחר 6 חודשים היא זכאית על פי סעיף 3(2) לחוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות תשס"א 2001 לשבעה ימי הודעה מוקדמת.
6. מאחר והפיטורים נעשו בניגוד לחוק עבודת נשים זכאית העובדת לפיצוי בגובה שכר העבודה שהיתה משתכרת עד למועד הלידה + 60 יום בהם לא ניתן לפטרה בהתאם לסעיף 9(ג)1(א) לחוק עבודת נשים, והכל בשיעור של 150% מהשכר שהיה מגיע לה במהלך התקופה המזכה בהתאם לסעיף 13א'(ב)1.
7. בהתאם לסעיף 10(א)1 לחוק שיויון הזדמנויות רשאי ביה"ד לפסוק פיצוי בגין נזק לא ממוני בשיעור שייראה לו לפי העניין. הפיצוי הינו עצמאי וניתן לפוסקו, בנסיבות מתאימות, גם כאשר נפסקים פיצויים מכח חוק עבודת נשים.
8. מאחר ומעשה הפיטורים הראשון היה בטל מעיקרו, על כל המשתמע מכך, אין העובדת זכאית עוד לפיצוי בגין נזק לא ממוני. לא כן לגבי מעשה הפיטורים השני שגם פה הוכח שלא היה לו בסיס עובדתי, ולכן פסק ביה"ד נזק לא ממוני בשיעור של 10,000 ₪ וחייב את הנתבעת בהוצאות משפט ושכ"ט.

4. חדש בחקיקה

תקנות חדשות להגברת האכיפה של דיני העבודה (הפחתה של סכום העיצום הכספי) התשע"ב-2012

שר התמ"ת פרסם בקובץ התקנות מספר 71161 מיום 30 באוגוסט 2012 תקנות חדשות בדבר הגברת האכיפה של דיני העבודה (הפחתה של סכום העיצום הכספי) בהן הוראות הקובעות באילו נסיבות ניתן יהיה להפחית את העיצום הכספי שהוטל על מעביד:

תקנה 1

- ניתן להפחית בשיעור של 40% כאשר המעביד לא הפר כל הוראה ב-5 השנים שקדמו להפרה.
- הפחתה של 25% אם ההוראה שבגינה הוטל העיצום הכספי לא הופרה ב-5 השנים שקדמו להטלת העיצום הכספי.
- כמו כן הפחתה בשיעור של 40% כאשר המעביד הפסיק מיוזמתו את ההפרה בטרם פנה אליו מנהל ההסדרה והאכיפה.
- הפחתה בשיעור של 20% כאשר המעביד נקט פעולות למניעת הישנות ותיקון הליקויים.
- העיצום הכספי יופחת בשיעור של 30% מקום בו המעביד מסתמך על בדיקות תקופתיות של בודק מוסמך.
- הפחתת העיצום הכספי בשיעור של 25% על מעביד יחיד המעסיק פחות מ-10 עובדים וההפרה נעשתה מנסיבות חריגות ואישיות של המעביד המצדיקות הפחתה של העיצום הכספי.
- כן נקבע כי ניתן להפחית את השיעורים המפורטים בנסיבות שהתקיימו במצטבר ושלא יעלה על 50%.

תקנה 2

- ניתן להפחית עיצום כספי שהוטל על מזמין שירות בשיעור של 50% אם נמצא כי מזמין השירות הסתמך על בדיקה תקופתית שבוצעה על ידי בודק מוסמך כהגדרתו בחוק.

תקנה 3

- ניתן להפחית עיצום כספי שהוטל על מנכ"ל תאגיד כאשר ההפרה נגרמה בשל נסיבות חריגות ואישיות המצדיקות הפחתה או כאשר המנכ"ל נקט אמצעים למניעת ביצוע ההפרה על ידי התאגיד ולמניעת הישנותה.

אינדיקטורים כלכליים

(1) מדד המחירים לצרכן

מדד המחירים לצרכן נותר ללא שינוי בחודש ספטמבר 2012, בהשוואה לחודש אוגוסט 2012. עליות נרשמו במיוחד בסעיפים הבאים: הירקות הטריים (12.9%), המזון (0.9%) התחבורה והתקשורת (0.7%), אחזקת הדירה (0.6%) והריהוט (0.6%). ירידות נרשמו במיוחד בסעיפים הבאים: הפירות הטריים (-7.6%), החינוך, התרבות והבידור (-3.6%), ההלבשה וההנעלה (-0.9%) ושירותי הדיור בבעלות הדיירים (-0.3%). יצוין כי המדד ללא סעיף הדיור נותר אף הוא ללא שינוי בהשוואה לחודש אוגוסט 2012. מתחילת השנה עלו המדד הכללי ב- 2.1 אחוז, והמדד ללא דיור ב- 1.6 אחוז.

מדד המחירים לצרכן והמדד ללא סעיף הדיור בשנים עשר החודשים האחרונים (הבסיס: ממוצע 2010 = 100.0 נקודות)														
אחוז שינוי מצטבר מתחילת השנה	ספטמבר	אוגוסט	יולי	יוני	מאי	אפריל	מרץ	פברואר	ינואר 2012	דצמבר	נובמבר	אוקטובר	ספטמבר	מדד המחירים לצרכן- כללי
2.1	106.2	106.2	105.1	105.0	105.3	105.3	104.4	104.0	104.0	104.0	104.0	104.1	104.0	מדד המחירים לצרכן- כללי
1.6	104.5	104.5	103.4	103.6	104.0	104.0	103.2	102.8	102.8	102.9	102.9	102.8	102.5	המדד ללא דיור

הערות: (1) חישוב אחוז השינוי במדד בין שני חודשים נעשה על פי הנוסחה הבאה:

$$\frac{\text{(מדד חודש מאוחר)}}{\text{(מדד החודש המוקדם)}} \times 100 - 100$$

שיעור השינוי השנתי במדד המחירים לצרכן: 2011 – 2003

2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
2.2%	2.7%	3.9%	3.8%	3.4%	-0.1%	2.4%	1.2%	-1.9%

(2) ריבית בנק ישראל וריבית החובה במשק

ריבית בנק ישראל לחודש אוקטובר 2012 נותרה ללא שינוי ברמה של 2.25%. על פי כלכלני בנק ישראל הסיבות לאי שינוי הריבית הן: 1. האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים עלתה מכ- 1.4% בחודש יולי לכ- 2.1%. יחד עם זאת, בציפיות לאינפלציה ל- 12 החודשים הקרובים נרשמה יציבות; 2. בהסתכלות על 12 החודשים האחרונים, מחירי הדירות נותרו יציבים גם החודש, אולם השינוי במחירי הדירות בחודש האחרון, מעלים את החשש מפני התחדשות העליה במחירי הדירות; 3. הציפיות העולות מסקרי הצרכנים ומסקר מגמות בעסקים הן להתמתנות נוספת בפעילות הריאלית של המשק ותחזית שיעורי הצמיחה על פי חטיבת המחקר עומדת כרגע על 3.3% ו- 3% לשנים 2012 ו- 2013 בהתאמה; 4. החודש הכריזו הבנקים המרכזיים המובילים על צעדי הרחבה כמותית שצפויים לתמוך בצמיחת המשק העולמי.

שיעור הריבית	סוג הריבית
2.25% (נכון לחודש אוקטובר 2012)	ריבית בנק ישראל
3.75% (נכון לחודש ספטמבר 2012)	ריבית הפריים (ריבית בסיסית בחשבון חובה)
10.33% (נכון לחודש מאי 2012)	ריבית על אשראי בשקלים (אוברדרפט)

* לפי שבעת הבנקים הגדולים (הפועלים, לאומי, דיסקונט, המזרחי, הבינלאומי הראשון, מרכנטיל דיסקונט ואיגוד).

(3) שכר ממוצע למשרת שכיר

בחודש יולי 2012 השכר הממוצע למשרת שכיר (של עובדים ישראלים בלבד) ירד בכ-2.1% במונחים נומינליים, בהשוואה לחודש הקודם, והגיע ל-9,194 ₪. במונחים ריאליים מדובר בירידה ריאלית של השכר בשיעור של 2.1% בהשוואה לחודש הקודם, אך בעליה של 2.0% בהשוואה לחודש המקביל אשתקד. הירידה בשכר מוסברת בעיקר בתשלום דמי הבראה לעובדי המגזר הציבורי בחודש יוני 2012. בחודש יולי 2012 השכר הממוצע למשרת שכיר של העובדים מחו"ל (המדווחים) עלה נומינלית בכ-6.9%, בהשוואה לחודש הקודם והגיע ל-5,141 ₪, המהווים כ-56% מהשכר הממוצע של העובדים הישראלים.

שכר ממוצע למשרת שכיר לפי ענפים (ישראלים בלבד), יולי 2012

שירותים קהילתיים חברתיים ואישיים	בריאות רווחה וסעד	חינוך	מינהל ציבורי	שירותים עסקיים	בנקאות ביטוח פיננסים	תחבורה אחסנה ותקשורת	שירותי אירוח ואוכל	מסחר ותיקונים	בינוי	חשמל ומים	תעשייה	חקלאות	כלל המשק
5,998	7,968	7,961	13,691	9,713	15,553	10,180	4,191	7,802	8,285	24,025	12,831	6,129	9,194
אחוז שינוי ריאלי לעומת החודש הקודם													
-4.4	-9.8	-13.0	-18.9	4.4	3.7	-1.6	1.8	1.7	2.7	8.8	3.9	2.7	-2.1
אחוז שינוי ריאלי לעומת התקופה המקבילה אשתקד													
0.2	3.4	3.3	0.1	2.5	0.4	2.3	2.5	1.0	3.9	6.0	1.4	1.4	2.0

מקור: למ"ס

השינוי הריאלי בשכר הממוצע למשרת שכיר* לעומת התקופה המקבילה אשתקד, באחוזים : 2011 – 2004

2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	
0.4	0.7	-2.6	-0.7	1.6	1.3	1.0	2.5	סך הכל
0.4	0.7	-2.6	-0.7	1.4	1.7	1.5	1.5	במגזר העסקי
0.3	0.7	-2.4	-0.7	2.2	0.3	0.0	4.6	במגזר הציבורי

* כולל שטחים ועובדים זרים. מקור: בנק ישראל על פי נתוני הלמ"ס.

(4) תעסוקה ואבטלה

בחודש יולי 2012 מספר משרות השכיר של עובדים ישראלים הגיע לכ-3.156 מיליון. בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד מדובר בעליה בשיעור של 1.9% במספר המשרות (כ-59 אלף משרות), מספר משרות השכיר של העובדים מחו"ל (בהיתר) הסתכם בכ-95 אלף, ומספר משרות השכיר של העובדים מהשטחים הסתכם בכ-42 אלף.

משרות שכיר לפי ענפים, באלפים (ישראלים בלבד), יולי 2012

שירותים קהילתיים חברתיים ואישיים	בריאות רווחה וסעד	חינוך	מינהל ציבורי	שירותים עסקיים	בנקאות ביטוח פיננסים	תחבורה אחסנה ותקשורת	שירותי אירוח ואוכל	מסחר ותיקונים	בינוי	חשמל ומים	תעשייה	חקלאות	כלל המשק
182.1	346.3	429.7	127.4	572.1	105.1	176.6	176.3	432.7	156.0	18.1	374.5	58.8	3,156
אחוז השינוי לעומת התקופה המקבילה אשתקד													
4.3	4.8	3.7	4.4	1.9	1.2	-0.3	-1.8	0.2	1.1	0.5	0.6	0.9	1.9

נתוני סקר כח אדם:

בחודש אוגוסט 2012 מספר המשתתפים בכוח העבודה* הגיע ל- 3.657 מיליון נפש. מהם 3.406 מיליון מועסקים וכ-251 אלף בלתי מועסקים. בקרב המועסקים, 1.801 מיליון היו גברים ו-1.606 מיליון היו נשים.

אחוז בני 15 ומעלה המשתתפים בכוח העבודה בחודש אוגוסט 2012 עלה ל-64.3% (לעומת 64.1% ביולי 2012). אחוז זה בקרב הגברים הגיע ל-69.7% (בדומה ליולי 2012), ואילו בקרב הנשים עלה ל-59.3% (לעומת 58.8% ביולי 2012).

אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה עלה באוגוסט 2012 ל-6.9% (לעומת 6.6% ביולי 2012). אחוז הגברים הבלתי מועסקים עלה ל-6.8% (לעומת 6.6% ביולי 2012), ואחוז הנשים הבלתי מועסקות עלה ל-6.9% (לעומת 6.6% ביולי 2012).

בקרב בני 25-64 אחוז המשתתפים בכוח העבודה עלה ל-79.5% באוגוסט 2012 (לעומת 78.7% ביולי 2012). אחוז ההשתתפות בקרב הגברים בני 25-64 הגיע ל-85.3% (לעומת 84.6% ביולי 2012), ובקרב הנשים בנות 25-64 עלה אחוז זה ל-73.9% (לעומת 73.0% ביולי 2012).

אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 25-64 עלה באוגוסט 2012 ל-5.8% (לעומת 5.6% ביולי 2012). בקרב הגברים בני 25-64 עלה אחוז הבלתי מועסקים ל-5.8% (לעומת 5.6% ביולי 2012) ובקרב הנשים בנות 25-64 הגיע אחוז הבלתי מועסקות ל-5.8% (לעומת 5.5% ביולי 2012).

מספר המועסקים באוגוסט 2012 הגיע ל-3.406 מיליון נפש לעומת 3.397 מיליון ביולי 2012, עלייה של 0.3%. מספרם של המועסקים שעבדו בהיקף מלא (35 שעות ויותר בשבוע) בדרך כלל עלה ב-0.3% לעומת יולי 2012 (תוספת של כ-9 אלף מועסקים), ואילו מספרם של המועסקים שעבדו בהיקף חלקי (פחות מ-35 שעות בשבוע) בדרך כלל ירד ב-0.5% לעומת יולי 2012 (ירידה של כ-4 אלף מועסקים). אחוז המועסקים שעבדו בהיקף מלא בדרך כלל מכלל המועסקים עלה ל-76.9% (לעומת 76.7% ביולי 2012). בקרב הגברים אחוז זה ירד ל-85.8% (לעומת 86.1% ביולי 2012), ואילו בקרב הנשים אחוז זה עלה ל-67.0% (לעומת 66.2% ביולי 2012).

מספרם של המועסקים שעבדו בהיקף מלא (35 שעות ויותר) בשבוע הקובע עלה ב-0.2% לעומת יולי 2012 (תוספת של כ-5 אלף מועסקים), ואילו מספרם של המועסקים שעבדו בהיקף חלקי (פחות מ-35 שעות) בשבוע הקובע ירד ב-0.8% לעומת יולי 2012 (ירידה של כ-8 אלף מועסקים).

* בהגדרת "כוח העבודה" נכללים מינואר השנה גם משרתי צה"ל, חובה וקבע.

דורשי עבודה: על פי נתוני שירות התעסוקה לחודש יולי 2012 מספר דורשי העבודה שפנו לשירות התעסוקה הגיע ל-211,617 זאת בהשוואה ל-201,503 בחודש המקביל אשתקד – עליה בשיעור של 5% ראוי לציין כי הנתונים הינם מקוריים ואינם מנוכים מגורמי עונתיות, השפעות חגים ומספר ימי פעילות בחודש. בחודש יולי 2012 היו 23 ימי עבודה, לעומת 21 ימי עבודה בחודש המקביל אשתקד.

מבין דורשי העבודה: 50.0% הינם תובעי הבטחת הכנסה; 21.2% אקדמאים; ו-28.8% שאינם אקדמאים ואינם תובעי הבטחת הכנסה.

קבוצת הגיל שבה מספר דורשי העבודה הגדול ביותר היא המבוגרים (גילי 55-64).

מבין דורשי העבודה 35% (72,217) צברו מעל 270 ימי אבטלה במשך 12 החודשים האחרונים. אלה מהווים את הגרעין הקשה של המובטלים.

מידע שימושי**1. שכר המינימום החל ב-1 באוקטובר 2012**

שכר המינימום למשרה מלאה החל ב-1 אוקטובר 2012 הוא 4,300 ₪ לחודש (43 שעות שבועיות) ו-23.12 ₪ לשעה.

למי שעובד 5 ימים בשבוע שכר המינימום ליום הוא 198.46 ₪ ולמי שעובד 6 ימים בשבוע שכר המינימום ליום הוא 172 ₪, ובלבד שהשכר לא יפחת משכר המינימום אילו חושב על בסיס שכר לשעה.

א. שכר מינימום לנוער עובד

שכר מינימום לנערים עובדים במשרה מלאה (173 שעות עבודה חודשיות ו-40 שעות עבודה שבועיות) הוא:

גיל	שעור התשלום ב-% משכר המינימום	הסכום לפי שעה	הסכום לחודש (40 שעות עבודה שבועיות)
עד 16 (לא כולל)	70 %	17.40 ₪	3,010 ₪
מ-16 עד 17 (לא כולל)	75 %	18.64 ₪	3,225 ₪
מ-17 עד 18 (לא כולל)	83 %	20.63 ₪	3,569 ₪
חניך	60%	14.91 ₪	2,580 ₪

ב. שכר מינימום לעובדים עם מוגבלות

שיעור יכולת העבודה ב-%	אחוז משכר המינימום	שכר חודשי
19 עד 30	30%	1,290 ₪
30 עד 40	40%	1,720 ₪
40 עד 50	50%	2,150 ₪
50 עד 60	60%	2,580 ₪
60 עד 70	70%	3,010 ₪
70 עד 80	80%	3,440 ₪

2. שינוי שיעור המע"מ

החל מיום 1/9/2012 שיעור המע"מ הועלה מ-16% ל-17%

3. החוק לצמצום הגירעון

ביום 13/8/2012 פורסם ברשומות החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב – 2012. להלן עיקרי החוק:

א. שינוי במדרגות המס משנת 2013

בהמשך לתוכנית הממשלה לצמצום הגירעון ולהתמודדות מול המשבר הכללי העולמי, אושר בכנסת חוק המעלה את שיעור המס החל משנת 2013 באופן שלהלן:

שנת 2013			שנת 2012		
שיעור המס	עד	מ-	שיעור המס	עד	מ-
10%	5,200	0	10%	5,200	0
14%	8,880	5,201	14%	8,880	5,201
21%	<u>14,000</u>	8,881	21%	14,430	8,881
<u>31%</u>	<u>20,000</u>	14,001	30%	21,780	14,431
<u>34%</u>	41,830	<u>20,001</u>	33%	41,830	21,781
48%	ואילך	41,831	48%	ואילך	41,831

נוסף על כך, יחיד אשר הכנסתו החייבת בשנת המס עלתה על 66,667 ₪ (הסכום יתואם למדד) לחודש, יהיה חייב החל משנת 2013 במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת העולה על 66,667 ₪ בשיעור של 2% נוספים על האמור לעיל.

ב. העלאת חלק המעסיק בתשלומי ביטוח לאומי

חלק המעסיק לביטוח לאומי במדרגת השכר העולה על 60% מההכנסה הממוצעת במשק יועלה ל- 6.5% בשנת 2013 (במקום 5.9% כיום), ל- 7% בשנת 2014 ולשיעור של 7.5% החל משנת 2015 ואילך.

4. הגדלת הטבות המס עבור תרומות

פורסם ברשומות תיקון לפקודת מס הכנסה בעניין הגדלת הטבות המס למוסדות ציבור, המחזיקים באישור תרומות לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה.

על פי התיקון לחוק הסכום המזערי לקבלת זיכוי ממס עבור התרומה הופחת ל- 180 ₪ (במקום 420 ₪) והסכום הכולל המאפשר זיכוי הועלה ל- 9,000,000 ₪ (במקום 4,351,000).

יצוין כי מדובר בזיכוי ממס בגובה של 35% מסכום התרומה, באמצעות תלוש השכר וזאת ללא צורך בפניה של המעסיק לקבלת אישור פרטני לקבלת הרשאה למתן זיכוי במס.

5. תיקון חוק הביטוח הלאומי – תקופת האכשרה המזכה בדמי אבטלה

ביום 2.8.2012 פורסם ברשומות [חוק הביטוח הלאומי \(תיקון מס' 141\), התשע"ב-2012](#) לפיו:

- שונה אופן קביעת תקופת האכשרה לעניין תשלום דמי אבטלה;
- שונה אופן קביעת השכר הממוצע היומי לעניין חישוב דמי אבטלה לעובדים יומיים.

תקופת האכשרה לעניין תשלום דמי אבטלה

לפני התיקון, תקופת האכשרה הנדרשת לזכאות לדמי אבטלה הינה 360 ימים שבעדם שולמו דמי ביטוח אבטלה בתוך 540 הימים בתכופ לתאריך הקובע, ולגבי עובד בשכר יומי, תקופת האכשרה לזכאות לדמי אבטלה 300 ימי עבודה בפועל ששולמו בעדם דמי ביטוח, מתוך 540 הימים שקדמו לתאריך הקובע. אחרי התיקון, תקופת האכשרה לצורך זכאות לדמי אבטלה תהא 12 חודשים קלנדריים שבעדם שולמו דמי ביטוח אבטלה, בעד אחד או יותר מהימים בחודש, בתוך 18 החודשים בתכופ לתאריך הקובע.

יצוין כי "התאריך הקובע" בהתאם לסעיף 158 לחוק הביטוח הלאומי הינו "ה-1 בחודש שבו התחילה תקופת האבטלה, ובלבד שחלפו 12 חודשים לפחות מה-1 בחודש שבו התחילה תקופת האבטלה הקודמת ולגבי מבוטח מיוחד ימנו את 12 החודשים האמורים, בלי למנות בהם תקופה של 24 חודשים, לכל היותר, בין מועד פתיחת העסק לבין מועד סגירתו".

השכר היומי הממוצע

לפני התיקון השכר היומי הממוצע, לעניין קביעת תשלום דמי אבטלה, מחושב לפי ההכנסה שממנה מגיעים דמי ביטוח אבטלה בתקופה של 75 הימים האחרונים שבעדם שולמו דמי ביטוח אבטלה לפני התאריך הקובע.

אחרי התיקון, השכר היומי הממוצע יחושב לפי ההכנסה שממנה מגיעים דמי ביטוח אבטלה בתקופה של ששת החודשים הקלנדריים שבעדם שולמו דמי ביטוח אבטלה לפני התאריך הקובע (במקום 75 ימים).

תחילתו של התיקון לחוק

תחילתו של התיקון לחוק 90 ימים ממועד פרסום התקנות כאמור והוא יחול על מי שהתאריך הקובע לגביו חל ב-1 לחודש שלאחר יום התחילה.

דליה עצמון

לברורים ולפרטים נוספים ולמעוניינים לפרסם מאמר או להביע עמדה ב"מבט הרשות" ניתן לפנות ל:

zhilony@histadrut.org.il

טל: 03 – 6921488

אפרים זילוני, עו"ד (יו"ר האגף)

sagiev@histadrut.org.il

טל: 03 – 6921129

שגיא ינקו (מנהל האגף)

daliah@histadrut.org.il

טל: 03 - 6921229

דליה עצמון, כלכלנית (אחראית הפקה)